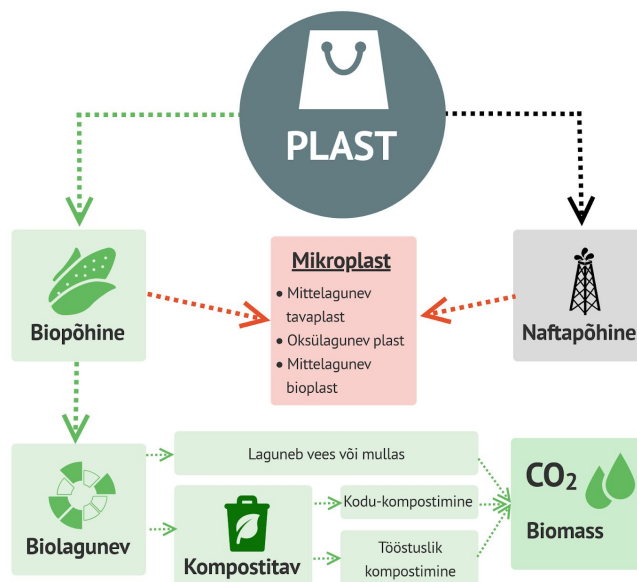

Roheväljakutse - 9.päev Biolagunev plastik

Täna kutsume sind üles tutvuma biolaguneva plastiga. Saad teada, millega tegu on, milliseid müüte sellega seoses levib ning õpid märkama sellega kaasnevat rohepesu.

Miks võib prügilatest leida sinna juba aastate eest visatud, kuid siiani värskena tunduvaid puuvilju ning kilekotte, mis pidid ju olema... biolagunevad? Kuigi mõiste biolagunev vihjab toote keskkonnasõbralikkusele, ei tähenda see tingimata, et ta paremini komposteeruks.

Info: Teeme Ära, Kujundus: ERR

Biolagunev plast (mitte segi ajada bioplastiga, mis tähendab, et plast toodeti bioloogilisest materjalist) on plasti tüüp, mis on toodetud taastuvatest materjalidest ning mida saab teatud mikroobide mõjul lagundada tagasi looduslikuks materjaliks. Näiteks PLA plast on biolagunev ning see on tehtud selliste taimede nagu suhkruroo, maisi, vetikate ja suhkrupeedi jääksaadustest. Mitte kõik, aga osa biolagunevatest plastidest on kompostitavad. Kompostitav plast ei tähenda mitte kõdunemist ükskõik mis looduslikus keskkonnas, vaid **spetsiifilistes tööstuslikes tingimustes**, mis eeldavad kindla kuumuse, niiskuse ja bakterite olemasolu. Komposteeritavaks loetakse EL standardite põhjal sellist plasti, mis muundub kuni kuue kuu jooksul vähemalt 90% ulatuses süsihappegaasiks ja veeks. Lisaks on olemas nõuded osakeste suuruse ja erinevate negatiivsete mõjude osas.

Kuigi teoorias võiks kompostitav plast tavalisest keskkonnasõbralikum olla, nullib selle tõsiasia, et **biojätmete käitlus on Eestis** ja paljudes muudes riikides lahendamata probleem. Nende sorteerimine on väga kulukas ning võtab palju aega. 2019. aasta laulupeo biolaguneva ühekordse plastiku jäätmed saadeti küll Soome, kuid see pole jätkusuutlik lahendus. Eesti prügimajanduses pole hetkel vahet, kas tegu on biolaguneva või tavalise plastiga.

Biolagunev plast täidaks oma eesmärgi vaid siis, kui pakend sobivates tingimustes komposteerida. Tavalisse prügilasse sattuv biolagunev plastik ei lagune, kuna prügila on kompostimiseks liiga hapnikuvaene keskkond. Hapniku puuduse tõttu võib aga biolagunevast plastist prügimäel eralduda metaani, mis on tugev kasvuhooonegaas. **Samuti ei toimu biolaguneva plasti lagunemist**

kompostihunnikus, ka seal puuduvad selleks vajalikud tingimused. Erandiks on vaid “kodukompostitava” märgiga tooted. Isegi teepakid tasub tihti panna olmeprügisse, kuna suur osa neist sisaldavad tegelikult tavaplasti, mis levitavad lagunedes või kuumas vees lagunedes mikroplasti.

Biolagunev plast nõuab tootmiseks põllumajandussaadusi ja -maad, mida saaks kasutada ka toidu kasvatamiseks. Kuigi biolagunevast plastist toodete ostmine võib tarbijale kõlada ahvatlevalt ja keskkonnasäästlikult, **on keeruline väita, et biolagunev plast oleks tänases olukorras tavalisest plastist parem**. See võib olla ka põhjus, miks loetakse 2021. aastast Euroopa Liidus keelatavate ühekordsete plastnõude hulka ka biolagunevast plastist nõud.

Mida biolaguneva plasti puhul silmas pidada?

- 1) Võimalusel **eelista igasugusele plastile looduslikke materjale** nagu kartong, paber, ja puit. Väldi kiletatud ja trükivärviga paberit.
- 2) Bioprügisse tohib panna ainult plastikut, millel on märgis “**kodukompostitav**”. Kodus kompostimiseks mõeldud plast laguneb ära vaid siis, kui kompostis on piisavalt palju muid orgaanilisi jäätmeid. Seejuures aeglustab kodukompostitav plast muu orgaanika lagunemist.
- 3) **Biolagunevast plastist kilekotti kasuta vaid biojätmete kogumiseks** ja vaid seal, kus on tagatud selle viimine kompostimisettevõttesse. Muudel juhtudel pole sellel eelist tavaplasti ees.
- 4) **Ole tähelepanelik rohepesu suhtes!** Tihti kasutatakse biolaguneva mõistet turunduses väga oskuslikult ära. Ettevõtted saavad end keskkonnasõbralike vaadete poolest reklaamida, jätkates samas keskkonnakahjuliku käitumisega. Jälgi, et selle mõiste kasutamise puhul oleks viidatud standardile, kuna teoorias on kõik tooted “biolagunevad”, oleneb lihtsalt kui pikast ajaperioodist jutt käib.

Ülesanded

Täna on võimalus lahendada kolme ülesannet, vali neist üks või mitu! Vastuseid ootame 30.11 õhtuks.

- Ülesanne:** Näita, kas suudad täna õpitud teadmised praktikasse panna!? Oletame, et sa tahad ära visata kolm eset - tavalisest plastist toidukile, "biolagunev plast" kirjaga kohukesepaperi ja "kodukompostitav" kirjaga kõrre.
Tagasiside: Kirjuta, mille viskaksid olmeprügi hulka ja mille bioprügi hulka?
- Ülesanne:** Vaata kodus ringi. Kas leiad biolagunevat või kodukompostitavat plastikut?
Tagasiside: Kirjuta, milliseid alternatiivseid plastikesemeid sul kodus leidub või millistega oled kokku puutunud? Kuidas oled neid käidelnud?
- Ülesanne:** Kas oled kunagi kokku puutunud rohepesuga? See võib olla seotud nii biolaguneva plasti kui mõne muu keskkonnateemaga.
Tagasiside: Kirjuta, millal oled mõne ettevõtte või toote tegevuses/reklaamis tähele pannud rohepesu.

Allikad:

<http://www.sustainablebabysteps.com/biodegradable-waste.html>

<https://www.motherjones.com/politics/2011/08/biodegradable-plastics-emit-methane-faster/>

https://en.wikipedia.org/wiki/Biodegradable_plastic

<https://escando.com/postitused/biolagunev-plastik-ja-tegelik-olukord-eestis>

<https://novaator.err.ee/950158/puust-ja-punaseks-kas-bioplasti-eelistamine-aitab-loodust-saasta>

<https://bioneer.ee/biolagunev-plast-v%C3%B5ib-osutada-keskkonnale-iseqi-kahjulikumaks>

<http://www.allthings.bio/fact-or-myth/facts-or-myth-biodegradability/>

<https://msutoday.msu.edu/news/2015/additives-to-biodegrade-plastics-dont-work/>